

مناسبت هفته جهانی فضا

مجمع عمومی سازمان ملل متحد، به دلیل اهمیت روزافزون فضا و فناوری فضایی، در دسامبر سال ۱۹۹۹ طی تصویب قطعنامه‌ای روزهای ۴ تا ۱۰ اکتبر مصادف با ۱۲ تا ۱۸ مهرماه را هفته جهانی فضا نامید. دلیل تعیین این تاریخ، بزرگداشت دو نقطه عطف در حوزه دسترسی به فضاست [۱].

۱ - چهارم اکتبر ۱۹۵۷، اولین ماهواره ساخت بشر، اسپوتنیک ۱ به فضا پرتاب و به این ترتیب دروازه‌های فضا به روی ذهن کنجکاو بشر گشوده شد.

۲ - ۱۰ اکتبر ۱۹۶۷، قوانین مربوط به فعالیت کشورها در حوزه کشف و بهره‌برداری صلح‌آمیز از فضای ماورای جو از جمله ماه و سایر اجرام آسمانی امضا شد [۲].

اهمیت برگزاری هفته جهانی فضا به دو دلیل می باشد:

اولا: فضا، میراث مشترک همه بشریت است و همه ملت‌ها می‌توانند برای استفاده صلح‌آمیز از فضای ماوراء جو به فضا دست یابند. لذا این هفته بهانه‌ای است برای نشان دادن علاقه و خواست قلبی ملت‌ها در مشارکت و بهره‌برداری درست از فضا.

ثانیا: موضوع به اشتراک گذاری آخرین دستاوردها و پیشرفت‌های بدست آمده در حوزه فضا سبب یکپارچگی و همکاری فکری و عملی بین ملت‌ها خواهد شد.

تشویق مردم به مشارکت در فعالیت‌های مرتبط با فضا از مهمترین دستاوردهای این هفته به شمار می‌رود. این امر منجر به جلب حمایت‌های عمومی از برنامه‌های فضایی و ترویج راه‌اندازی نهادهای مرتبط با فضا خواهد شد.

تمام کشورهای عضو، با در نظر گرفتن اهداف فوق، همه ساله برنامه‌های متنوعی در این زمینه ترتیب می‌دهند که از آن جمله می‌توان به برگزاری کارگاه‌های آموزشی، برگزاری دوره‌های آموزشی در سطوح مدارس تا دبیرستان طراحی پوستر، نشر کتب مربوط به علوم و فناوری فضایی، برگزاری نمایشگاه‌ها، جشنواره‌ها، چاپ تمبرهای یادبود، اشاره کرد.

هفته جهانی فضا فرصتی برای دولت‌هاست تا دستاوردها و فعالیت‌های فضایی خود را به اطلاع عموم مردم برسانند. در این هفته، مردم راجع به فواید حاصل از بهره‌برداری از فضا آموزش می‌بینند و بالاخص کودکان و نوجوانان به فراگیری علوم فضایی و توجه به آینده تشویق می‌شوند.

❖ از جمله مهمترین اهداف سازمان ملل از انتخاب هفته جهانی فضا می توان به موارد زیر اشاره نمود.

- فراگیر نمودن آموزش و آگاهی مردم از فواید بهره‌برداری از فضا
- رونق استفاده از فضا برای توسعه اقتصادی پایدار
- جلب حمایت‌های عمومی از برنامه‌های فضایی
- تشویق و ترغیب دانش‌آموزان و دانشجویان به فراگیری علوم فضایی و توجه به آینده
- تقویت فهم و بینش عامه مردم نسبت به فضا
- ترویج و راه‌اندازی نهادهای مرتبط با فضا در نقاط مختلف دنیا
- جلب همکاری‌های بین‌المللی برای آموزش و امداد فضایی

هفته جهانی فضا در ایران

از نخستین سال برگزاری هفته جهانی فضا یعنی سال ۲۰۰۰، مرکز سنجش از دور ایران به عنوان نماینده جمهوری اسلامی ایران در مراسم بین‌المللی هفته جهانی فضا و مجامع مرتبط با فعالیت‌های فضایی به طور رسمی شرکت کرده است. از سال ۱۳۸۴ با تاسیس سازمان فضایی، این مراسم با ساختاری متفاوت توسط این سازمان برگزار می‌شود.

برگزاری مسابقات نقاشی و داستان‌نویسی برای گروه‌های مختلف سنی کودکان و نوجوانان همچنین برپایی نمایشگاه‌های علوم فن آوری فضایی برای بازدید عموم و به‌ویژه دانش‌آموزان سخنرانی دانشمندان و متخصصان این حوزه در نشست‌ها و کارگاه‌های مرتبط

از عمده برنامه‌های متداول این هفته است. اطلاع‌رسانی در مورد اهمیت تحقیق و پژوهش فضایی، سطح دانش عمومی را به‌ویژه در کودکان، نوجوانان و جوانان افزایش داده و این امر منجر به گشایش راه برای پیشرفت و توسعه هر چه بیشتر این فناوری می‌شود.

فناوری فضایی چیست

فناوری فضایی به مجموعه‌ای از علوم و فناوری‌های مرتبط گفته می‌شود که بشر به کمک آن علاوه بر شناخت کره زمین، سعی در کشف رازهای موجود در فضا دارد. پس از سفر موجود زنده به فضا دروازه جدیدی بر روی پژوهشگران فضایی دنیا گشوده شد و انواع و اقسام نیازمندی‌ها و تولیدات علمی این صنعت نوپا موجب شکل گرفتن شاخه‌های جدید و هیجان‌انگیز فناوری فضایی گردید. تا بدان جا که امروزه

نانوتکنولوژی، بیوتکنولوژی، نانوبایو تکنولوژی، زیست‌شناسی فضایی، علم ژنتیک و بسیاری دیگر از یافته‌های نوین علمی و تکنولوژیکی را می‌توان به نوعی در رده فناوری فضایی دسته‌بندی نمود.

در این میان علم سنجش از دور از جایگاه قابل توجهی در فناوری فضایی برخوردار است. بدون شک، برنامه ریزی برای بهره برداری از منابع زمینی و مدیریت های محیطی نیازمند در دست داشتن اطلاعات پایه ای دقیق، قابل اعتماد و به روز می باشد لذا فناوری سنجش از دور به دلیل برخورداری از ویژگی های منحصر بفرد خود، برتری قابل ملاحظه ای نسبت بر سایر روش های جاری و سنتی در زمینه تولید اطلاعات مکانی دارد.

شعار هفته جهانی فضا

شعار هفته جهانی فضا امسال "سنجش از دور، توانمند سازی آینده" از طرف سازمان ملل اعلام شده است.

کره زمین از ۵ زیر سیستم، هوا کره، خاک کره، آب کره، گیاه کره و انسان کره تشکیل شده است. هر کدام از این سیستم ها بر یکدیگر تاثیر گذاشته و از هم تاثیر می پذیرند. لذا شناخت درست از ویژگی های هر کدام از این سیستم ها به منظور بهره برداری درست و پایدار و حفظ آن برای نسل آینده جزو وظایف اصلی تمامی دولت ها در نظر گرفته شده است. به لحاظ ویژگی های منحصر بفرد ماهواره های سنجش از دوری امکان پایش و نظارت بر تغییرات حادث شده در هر کدام از این زیر سیستم ها بوسیله سنجش دور وجود دارد. داشتن اطلاعات از وضعیت هر زیر سیستم از کره زمین قدرت و توانایی دولت ها را برای نظارت، کنترل و مدیریت منابع زمین افزایش می دهد. بدین لحاظ استفاده به موقع از فناوری های در دسترس و مبتنی بر علم و تخصص می تواند توانایی های بشر را در آینده دو چندان نماید.

برنامه های سازمان در هفته جهانی فضا

سازمان فضایی ایران با مشارکت سازمان ها، دانشگاه ها، و ارگان های و .... اقدام برگزاری فعالیت مختلف نموده است.

۱. برگزاری دوره های آموزشی ترویجی برای مدارس و دبیرستان در تهران و کرج
۲. برگزاری کارگاه ها و نشست های تخصصی تحت عناوین:
  - نقش فن آوری فضایی در تولید اطلاعات مکان پایه
  - سنجش از دور، کشاورزی و امنیت غذایی
  - نشست هم اندیشی خدمات متقابل فناوری فضایی و دانش نجوم کشور
  - سنجش از دور در علوم محیطی
  - کاربرد فن آوری فضایی در هواشناسی
  - سنجش از دور، انسان و محیط زیست
۳. شرکت و حضور در برگزاری نمایشگاه و ارایه دستاورد های فناوری فضایی در حوزه سنجش از دور
۴. چاپ و انتشار پوستر های مرتبط با فن آوری های فضایی
۵. چاپ و انتشار برشور های مرتبط با کاربری های سنجش از دور
۶. و .....